

ností lidských základní příčinu slabosti i porušenosti mravní stíhatí dlužno“. Proto kde věznice nevedou „k opravdovosti, k pracovitosti, k poslušnosti, k probouzení citu mravního a k povznesení mysli zbožné, opět a opět kárance své přijímati musí“.

Závěrečné shrnutí pak obsahuje názor, „aby menší provinilci a nezatvrzelí zločincové, v obcích buď ve svých, aneb cizích, před tváří občanů lepších trest svůj odbyvali; a jenom zatvrzelci, způsobem přirozeným nepolepšitelní a společnosti vždy škodní, ať se do věznic, do žalářů tuhých a osamotnělých zavírají“. Myšlenka vykonávání trestu při současném umožnění kontroly veřejnosti nalézá v současnosti i u nás své zastánce.

P. F. J. Řezáč zdůrazňoval již v polovině 19. století nutnost vyváženosti komplexního působení jednotlivých výchovných prostředků a zdůrazňoval důležitost i postpenitenciární péče. Značný důraz kladl na prevenci kriminality, zvláště u mladistvých, na uspořádanost rodin a společnosti, na posilování morálních vlastností a i na potřebu zvýšení hmotného blahobytu nemajetných vrstev.

Pater F. J. Řezáč (6. 1. 1819-23. 12. 1879) studoval na filozofické fakultě a v arcibiskup-

ském semináři. Trvale jej ovlivnily názory B. Bolzana. Roku 1847 se stal vězeňským knězem v zemské tzv. Svatováclavské trestnici v Praze. Po zrušení fary vězeňského kostela sv. Václava na Zderaze byl do roku 1863 spirituálem v pražské kněžské káznici. Návrh reformy pražské zemské trestnice, jehož vypracováním byl P. Řezáč úředně pověřen, byl sice přijat, avšak nakonec nebyl uskutečněn. Pro svou vlastenckou činnost a slovanské citění byl od studentských let sledován policií, zvláště pak v období, kdy byl jednou z vůdčích osobností v bojích proti stupňující se násilné germanizaci českého školství bezohledně prováděného rakouskou vládou i zemskými úřady. Jako první zjišťoval v terénu statistické údaje k prokazování diskriminace převažujícího českého žactva oproti značné menšině německých žáků v Praze. Byl jedním ze signatářů známého Memoranda z roku 1860 předaného císaři, které podepsali i F. L. Rieger, prof. Purkyně s dalšími devíti významnými osobnostmi. Roku 1865 opustil P. Řezáč uvolán nepřízní úřadů a policie Prahu a odešel do Litně, kde spravoval tamější farnost až do své smrti.

Jan Uhlík

Martin Scott Peck: V jiném rytmu (Vytváření komunity)

Olomouc, Votobia 1995, 251 s.

Autor recenzované práce je Američan, psychiater se sociologickými ambicemi. Napsal celou řadu knih, z nichž do češtiny byla přeložena mj. studie *Nevyšlapanou cestou*. V námi recenzované práci se zabývá především sociologií malých skupin, tzv. *komunit*, často z hlediska sociálně-psychologického. Jeho přístup k dané problematice je *globální* ve smyslu představy, že tzv. komunitní principy mohou být uplatněny v celoplanetárním měřítku. Autorovo pojetí je originální, osobitě se smyslem pro paradoxy, v duchu *křesťanského* světonázoru, který zastává. Peckovo dílo bylo sepsáno ještě v době tzv. studené války, což je připomenuto i v ediční poznámce překladatelů. Souhlasíme přitom se závěrem této poznámky, že „poselství této knihy je však i přesto aktuální“. M. S. Peck vychází z analogie lidského individua a komunity (s.

144). Cesta k individuální integritě není stejně jako cesta ke komunitní solidaritě nikterak bezbolestná.

Tzv. tvrdý individualismus vede k egocentrismu (s. 176); je z křesťanského hlediska „herezi“. (Je zajímavé, že přesvědčení autora o vládě „tvrdého individualismu“ v USA je zpochybňováno např. Jamesem Dobsonem v jeho pedagogické knize *Být sám sebou*, nakl. návrat domů 1994; Dobson totiž tvrdí, že tento „tvrdý individualismus“ je pouhým „vytěšňováním“ komplexu méněcennosti, zejm. u mladých Američanů).

Peck vyznává „otevřenost vůči diferentnímu“ uvnitř komunity i mimo ni. Komunita nezná úlohu „vůdcovství“ v obvyklém smyslu. Vedení se střídá podle problémů k řešení. Jde o „proud vůdcovství“ (s. 55). V komunitě mohou být hlášány různé ideologie – jejími vítanými členy jsou i ateisté. (Samozřejmě i lidé z různých kultur, ras i národů.) Účelem komunit je všeobšíhlé zvládnutí efektivní mezilidské ko-